

Titel: Pro Memoria til den vanartige Æbeltoft, eller Forfatteren af det forhexede Drengbarn, sammensat af Tiener-Lauget.

Citation: "Pro Memoria til den vanartige Æbeltoft, eller Forfatteren af det forhexede Drengbarn, sammensat af Tiener-Lauget.", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16*, A. F. Stein, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_016-shoot-workid1_016_003.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Pro Memoria til den vanartige Æbeltoft, eller

Forfatteren

det forhexede

Drengbarn,

sammensat

af

Tiener-Lauget.

Sævit atrox Volfcens, nec teli conspicit usquam Auctorem, net qvo se ardens immittere possit

Virgil.

Kiøbenhavn, 1771.

Trykt og faaes til Kiøbs hos August Friderich Stein, boende i Skidenstrædet.

2

3

Hr. Æbeltoft!

Det er Deres ret vanartige Skrift, og liderlige Skrivelses-Maade, hvorom jeg i Aften alvorlig hav i Sinde at skrive Dem til. Alle Gader lyder af Æbeltoft og Umenneske, og hvad meener De vel? De tør endog paastaae at tale om Dem, paa en barmhiertig Maade, som siger: Hr. Æbeltoft har menneskelige Gaver, men Dievelske Hensigter. Siig mig! Bor jeg ikke troe, hvad jeg seer, bør Sands heds-Elskere forgiæves have lært denne Sand,

4

hed, at man kan slutte fra Virkning til Aarsag.

Jeg har lært, at et hvert Skrift bør være et Vidne om Menneskelighed, et Maal for Opbyggelse, en Skueplads for Pligter og forsynet med reene Hensigter. Er delte ikke en Sandhed? Med disse Fordringer læste jeg og Deres Skrift; Jeg læste og ledte, jeg fandt og græd. Tør De vel troe dette? Jeg fandt kun et Skilderie paa Forfatteren selv, af selvtilegnende og Platfodede Træk, med Underretning om et ægte Lidenskabers Rov i skummende og susende Forfatning.

Menneste-Kierlighed er en Pligt, een af mine kiereste Pligter; men at benytte mig heraf til Deres Undskyldning, det var Forbrydelse imod Sandhed.

Jeg vil da af et fuldt Hierte sige Dem reent ud, hvad jeg tænker, og hvad jeg tænkte,

5

da jeg læste Deres dyrebare Siels vanartige Bestræbelser. Jeg ansaae dem, som et ulykkeligt Foster af den

lastefuldeste Pens Heede, et udtrykt Billede paa det uværdigste og neddrigste Gemyt. De skiuler sig, og man veed ey hvo De er. Jeg tilstaaer, at man vel ikke behøver at lade andre vide sine Handlinger; men de bør dog alle være saaledes, at de kan viides. Men som Tabet paa Deres Ære vilde blive for stort, saa skiul De kun Deres Navn.

Hvo De er, ved vi da ikke, men hvad De er, det seer vi, at De er den allerskadeligste Skabning, et Hierneløs vittig Menneske, fuld af Ondskab, Dumdristighed og Løgn, der opofrer sig gandske til hemmelig Forræderie. Men hvorfor tør De ikke offentlig? hvorfor paa saadan Maade? Sandheds« Elskere behøver en at frygte, naar De taler Sandhed og har redelige Beviiser.

6

Med deres Tilladelse, Hr. Æbeltoft! De er en Løgnere. Troer De vel selv, hvad De har skrevet? Har De ikke forbeholdt sig en hemmelig og nagende Tvivl? og dog vil

De andre skal troe det? Græsseligt er

det, at De tør hidkalde de vankundige Tider igien, som bedrog og .forvildede de vilde ubevogtede og forkoglede Hjerter. Dievelsk er det, at Løgnens Fader, den forældede Dievel skal finde Vantro, Overtroe og Løgn paa Jorden; men fordømmeligt er det at være en Gienstand for denne tilskyndende Magt. At da der, hvor den hersker, og har lagt Sielens Kræfter i Vanens og Lydigheds Lænker.

Løgn holder immer Sindet til at tænke, for at udfinde sin Sags Besmykkelse, og paa den Maade let kan give Leylighed til at smigre med en fortryllet og falsk Vittighed, der paadigter andre Laster, for selv at blive befriet fra dem, benægter andre gode Egenskaber for selv at være deres fuldkomne Besidder, angriber som oftest dem, der meest bur-

7

de forskaanes, for at Viise, hvor dybt man kan see.

Hr. Æbeltoft! Jeg vilde være en Abe, om jeg Stykviis vilde afhandle og følge Dem i Deres Skrift; Af saadan Format har De nok nylig seet Deres Billede hos et Latinsk-Menneske og Slutningsformige Jurist. Jeg vil allene paa Dansk gjøre denne ene Slutning: At Deres Skrift er en Ærerørende Usandhed, og de altfaa en Løgnere. Nu kan jeg bygge saa meget jeg vil paa denne Slutning. Løgn var den første Synd paa Jorden, det første Leed i Lasternes Kiede, Hvorfra de øvrige fik Vext. Og med denne Last, med Løgn, opsvinger De sig, Hr. Æbeltoft i Luften, blandt en Sværm af gloende og optænkte Byrster, liig Løgnens Fader paa sin Luft-Flugt i Træet, der blev nedstyrtet for at krybe paa Bugen i Støv. Tænk paa dette, De vil da en anden Gang maaskee skrive det, man kan troe, og ikke ydermeere

8

være en Løgnere, der ikke engang selv troer og veed, hvad han skriver.

Vidste De, som saa uindskrænkt og endeligt dømmes Deres Medmenneske paa den græsseligste Maade at andre derved ere blevne skyldige til at bruge sin Ret til at bedømme Dem paa en Maade, som De ligesaa lidet troer, som vi troer Deres Skrift, De havde da aldrig skrevet, uden at viide Veye og prøve hvad De skrev. Vidste De, at man intet bør haabe hos en anden, uden det han kan haabe at finde igien, at Kierlighed er den rette Løn for Kierlighed, Redelighed for Redelighed, da skulde De maaskee og have vidst at Deres hele Skrift og Skrivelses-Maade er den allerukierligste, umenneskeligste, Verden har seet.

Men tør De i alt dette troe, at heele Skriftet underretter kun om sin Forfatter allene, at De kun har beskrevet Dem selv, og

9

forklaret os Deres eget vanartige og lastefulde Hierte. Troe mig! Deres Indbildningers uægte Øyne De har brugt at see med, vil omsider viise Dem selv, som Gienstand, naar den hidsige Forvirring, som Deres bedragne Siel er sat udi, engang maatte ophøre.

Skoebyrsten, siger Deres vankundige Saft- og Kraftløse System, skaber lige med et Spring høye Embedsmænd. Mig synes denne Beskyldning er for stor imod den Høyere Magt, der vælger. Desuden skal jeg erindre Dem, at et Menneske stiger ikke op uden Trin eller noget der ligner,

En fattig Karl bliver da efter Deres Sprog, Skoepudser. Han er oplagt og aflagt med Naturens gode Gaver, og Dem vil De Han skal nedgrave? Ney! han gjør sig værdig til noget større, bekymrer sig om sine Pligter. Det lykkes ham. Han bliver Skriver, Fuldmægtig, Forvalter & c. Stiger fra et Værdig-

10

Heds-Trin til et andet; Alt dette kalder jeg efter mit Sprog et Menneskes virkelige Ære, og ikke den, jeg faaer paa laante Vinger fra de Dødes Graver.

Kommer imidletiid en uværdig saa høyt; Erfaringen gjør det mueligt; Hvorfor stal Byrsten og de arme Sviin være Skyld? Jeg vilde med redelige Beviiser, heller kalde den uretsindige Herre, til hvis Skoe Byrsten brugtes, den virksomme Maskine, hvis Luftrør driver Skummet faa høyt, og der uden stort at fortænke andre. Jeg er vis paa, Hr. Æbeltoft! at De skulde være meere end forfængelig nok til at modtage det Embede, Hvortil De endog var det uværdigste Kreatur. Beundre Dem da ey, hvorfor De i Deres Ungdom ikke blev Skoepudser. Jeg er desuden vis paa, at om De skiønt var bleven det, De havde været der endnu , med mindre De havde troffet for en Herre, hvis Øyne vare fortinnede. Det skal allene være redelige Hierter, der skal for-

11

skaffe sig Velyndere og Befordere hos de Veltænkende Store, Kierlighed og Høyagtelse hos de fornuftige Mindre. Deres er ey mægtig hertil.

Med hvor misundelige, forte og uroelige Bevægelser fremluske De ikke, som Ære-Tyv paa: en skulende og skumrende Maade, i Deres sidste offentlige Bestræbelser og dog kun blotter Deres egen forfængelige og ret hulkende Længst! efter at komme af Deres fattige og trængende Tilstand, hvortil han, den store Han, der seer Alt, nok har seet Deres Hierte for Lastefuld. Vil De troe mig, Hr. Æbeltoft! at Deres Skrift, Deres misundelige og vankundige Skrift, skiuler Dem paa et Sted og blotter Dem paa et andet; men just under denne Vankundigheds lumske Klippe skiules Øglen, den Dievelske Øgle, af hvis Verdens Elementer, De belevs for at døe. Maatte De kun see. den skiulte Magt, der Driver Dem, det hemmelige Forræderie, der aabenbar for-

12

raader Dem, De skulde vist selv begræde Deres egen Daarlighed.

De har fældet den ubarmhiertigste og umenneskelige Dom; De har optænkt de løgnagtigste og nedrigste Maader, og De har til et Slagtoffer for Deres Æreløse og forbittrede Misundelse, søgt at opofre den, hvis dyrebare Liv den skiønsomme, trængende og retfærdige Verden tiender og ærer, saa at De allene i alt dette har intet andet viist, end hvad De selv er, en giftig Jeg er med Pladtfodede Piile, som brydes i Deres egen Skygge langt fra Sigtet, sværmer om, træffer og standser der, hvorfra de kom. Saa grusom Forbindelse har Deres Luftflugt med sin Forfatter, og han med de Gergeseners Sviin.

Trædskhed og Forræderie røber Mangel på Duelighed og Fornuft, paa grundige og oprigtige Beviiser: Imod den da, som Beviiserne ere grundige, aabenbare og fattelige for-

13

klarede imod, der, der er Maalet og Sigtet for Deres Skrift, og hvor bange er jeg nu for Dem selv. Et Menneskes Ære, er som det fiineste Flor, hvis Rister ingen Forstand og Kunst med ald sin Hemmelighed kan døde: Dyden kan overvinde alle menneskelige Elendigheder i Verden; men vanskelig denne, og hvor bange er jeg nu atter for Dem, og for Deres i Luften omsvævende Afgudinde?

Ak kunde De kun faae Øyne at see med, De skulde maaskee og faae Øyne til at græde med, til at græde og begræde den Vanskabning blandt det menneskelige Kiøn, som til saa umenneskelig Daarlighed havde opofret saa dyrebart et Nærværende, for at Viise Verden, hvor fordievlet han omtumles og kryber i Støvets neddrige og misundelige Lænker.

Troe mig, Hr. Æbeltoft! jeg er alvorlig. Det gjør mig ont for Deres forførte Hierte og i Fare svævende Siel. Maaskee

14

Skillerums-Veggen imellem Tiden og Ævigheden, den Veg, der bestemmer Deres ævige og uigienkaldelige Skiebne, er tyndere end De troer. Et Pust af Luften kan gjøre det. De zitrer, synker, daler hen i Døden. Hvor er De nu? Himlen anseer aldrig med Ligegyldighed hvad de Værste øver, og hvad de Gode lider. Nægt ey hvad De føler.